

**Wprowadzam do użytku wewnętrznego
z dniem 20.06.2012 r.**

INSTRUKCJA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA SYTUACJI KRYZYSOWEJ

**NA TERENIE
WIELOFUNKCYJNEJ ARENY WIDOWISKOWO - SPORTOWEJ
W ŁODZI**

DLA KOORDYNATORA DZIAŁAŃ I ORGANIZATORA IMPREZY

1.1 ZASADY KOORDYNOWANIA DZIAŁAŃ

KOORDYNATOR DZIAŁAŃ

1. **Koordinator jest jedyną osobą upoważnioną do wydania poleceń** dotyczących organizacji działań w związku z wystąpieniem sytuacji kryzysowej na terenie Wielofunkcyjnej Areny Widowiskowo – Sportowej w Łodzi przy Al. Bandurskiego 7, zwanej dalej „Areną” zarządzanej przez Miejską Arenę Kultury i Sportu Sp. z o.o., zwaną dalej „MAKS”.
2. **Koordinowanie działaniami prowadzone jest jednoosobowo przez:**
 - a) **Prezesa Zarządu MAKS** lub
 - b) **Dyrektora Hali** lub
 - c) **Kierownika ds. Technicznych** lub
 - d) **wyznaczony pracownik MAKS.**
3. **W godzinach, kiedy obiekt Areny jest nieczynny lub nie ma osób wskazanych w pkt 2 za jego bezpieczeństwo** - do momentu przybycia jednej z tych osób - odpowiada pracownik MAKS wykonujący obowiązki dozoru.
4. **Koordinator jest zobowiązany do:**
 - a) **bieżącego analizowania rozwój sytuacji kryzysowej;**
 - b) **przekazania zadań dotyczących sposobu i zakresu prowadzonych działań;**
 - c) **nadzorowania obiegu informacji i stopnia realizacji zleconych zadań do czasu ich zakończenia;**
 - d) **ustalenia zasad współpracy i utrzymywania stałego kontaktu z dowódcą sił ratowniczych.**
5. **Koordinator działań jest upoważniony do wydawania poleceń w zakresie:**
 - a) **przekazywania sygnałów alarmowych;**
 - b) **potwierdzenia informacji o zagrożeniu;**
 - c) **zabezpieczenia miejsca zagrożenia;**
 - d) **wyznaczenia strefy zagrożenia;**
 - e) **przygotowania i przeprowadzenia ewakuacji;**
 - f) **przekazywania komunikatu o ewakuacji lub izolacji obiektu lub jego części;**
 - g) **wprowadzenia zmian dotyczących organizacji ruchu ewakuowanych w budynku Areny, do momentu przybycia służb ratowniczych;**
 - h) **sprawdzenia czy wszyscy opuścili ewakuowaną część lub cały budynek.**
6. **Koordinator do wprowadzenia w życie wydanych poleceń wykorzystuje:**
 - a) **wyznaczonych pracowników MAKS;**
 - b) **pracowników dozoru.**
7. **Zadania do realizacji mogą zostać przekazane przez koordynatora osobiście lub przy wykorzystaniu:**
 - a) **dostępnych środków łączności;**
 - b) **Dźwiękowego Sytemu Ostrzegawczego (DSO);**
 - c) **łącznika (wyznaczonego pracownika).**

8. **Koordynator o wszelkich podjętych działaniach niezwłocznie powiadamia:**
- a) **za pośrednictwem obsługi portierni:**
 - **Stanowisko Kierowania** Komendy Miejskiej Policji lub Straży Pożarnej w Łodzi;
 - **pozostałe osoby** wskazane w pkt 2 i 9;
 - b) **oraz bezpośrednio:**
 - **przybyłego na miejsce dowódcę sił służby ratowniczej**, w zależności od rodzaju zagrożenia.

ORGANIZATOR IMPREZY

9. **W trakcie przygotowania i trwania imprezy obowiązki koordynatora działań przejmuje jej organizator** (lub osoba przez niego upoważniona), który w tym zakresie zobowiązany jest współpracować ze wskazanym w pkt 10 przedstawicielem MAKS.
10. **W trakcie przygotowania i trwania imprezy za współpracę z organizatorem** (osobą przez niego upoważnioną) **w zakresie bezpieczeństwa obiektu Areny z ramienia MAKS odpowiada: Prezes Zarządu, Dyrektor Hali** lub wyznaczony przez nich pracownik (zgodnie z odrębnym grafikiem).
11. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) **jest uprawniony do wydawania poleceń określonych w pkt 5** z wyjątkiem przekazywania przyjętych w Arenie pracowniczych (wewnętrznych) sygnałów alarmowych.
12. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) **przekazuje** podległym pracownikom oraz ochronie imprezy **sygnały alarmowe oraz polecenia** według odrębnych ustaleń i przy wykorzystaniu własnych środków łączności.
13. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) **do wprowadzenia w życie wydanych poleceń wykorzystuje:**
- a) **własnych pracowników i ochronę imprezy;**
 - b) **wyznaczonych pracowników MAKS** w uzgodnieniu z osobą określoną w pkt 10.

1.2 CENTRUM KOORDYNOWANIA DZIAŁAŃ (CKD)

1. **Centrum Koordynowania Działania (CKD) uruchamiane jest wyłącznie na polecenie koordynatora działań** (organizatora imprezy/osoby przez niego upoważnionej) w przypadku:
- a) **prowadzenia działań w większym zakresie;**
 - b) **możliwość zapewnienia obsady dla potrzeb jego właściwego funkcjonowania.**
2. **Koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona) w miarę możliwości lub w przypadku, gdy sam nie przebywa w strefie zagrożenia, **udaje się do CKD, skąd kieruje przebiegiem działań.**
3. **Na siedzibę CKD wyznaczone zostaje:**
- a) **w pierwszej kolejności – pomieszczenie portierni** przy wejściu głównym nr 1 na poziomie P 0;
 - b) **w drugiej kolejności – pomieszczenie monitoringu** na poziomie P 4.
4. W sytuacji, gdy ze względu na występujące zagrożenie nie ma takiej możliwości, **koordynator** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona) **podejmuje decyzję o zastępczej lokalizacji CKD.** Informacja o zmianie lokalizacji CKD musi zostać natychmiast przekazana zainteresowanym.

5. **W skład obsady CKD wchodzi wyznaczeni pracownicy MAKS i ochrony** w przypadku przygotowywania lub trwania imprezy.
6. **Pracą CKD kieruje wyznaczony przez koordynatora działań** (organizatora imprezy/osobę przez niego upoważnioną) pracownik MAKS (lub ochrony imprezy).
7. **Obsada CKD współpracuje bezpośrednio z:**
 - a) **pracownikami MAKS** (ochrony imprezy) **wyznaczonymi przez koordynatora działań** (organizatora imprezy/osobę przez niego upoważnioną) **do realizacji zadań** przewidzianych w przedmiotowej instrukcji;
 - b) **stanowiskami kierowania służb ratowniczych** biorących udział w działaniach np.: Policji, Państwowej Straży Pożarnej, Straży Miejskiej, Wojewódzkiej Stacji Ratownictwa Medycznego;
 - c) **przedstawicielami innych służb i instytucji** zaangażowanymi w działania ratownicze – np.: Inspekcja Sanitarna.

1.3 PRZEKAZYWANIE INFORMACJI O ZAGROŻENIU

1. **Informacja o zagrożeniu** na terenie Areny powinna zostać niezwłocznie przekazana w każdy dostępny sposób (osobiście lub za pośrednictwem telefonu) obsłudze portierni lub w trakcie trwania imprezy jej organizatorowi lub osobie przez niego upoważnionej.
2. **Obsługa portierni informację o zagrożeniu niezwłocznie przekazuje** koordynatorowi działań lub organizatorowi imprezy (osobie przez niego upoważnionej).
3. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) otrzymaną informację o zagrożeniu niezwłocznie przekazuje obsłudze portierni lub osobie odpowiedzialnej z ramienia MAKS za bezpieczeństwo.
4. **Osoba zgłaszająca powiadamiając o zagrożeniu zobowiązana jest podać,** w zależności od rodzaju zagrożenia:
 - a) **sposób uzyskania informacji o zagrożeniu;**
 - b) **dokładną lokalizację miejsca ujawnienia zagrożenia;**
 - c) **rodzaj zagrożenia i jego krótki opis** (np. ujawnienie ładunku wybuchowego);
 - d) **w przypadku groźby użycia broni lub innego niebezpiecznego narzędzia –** miejsce działania, ilość oraz sposób zachowania sprawców.

1.4 POTWIERDZANIE INFORMACJI O ZAGROŻENIU

1. **W miarę możliwości każdą informację o wystąpieniu zagrożenia na terenie Areny należy potwierdzić przed podjęciem jakichkolwiek działań.**
2. **Na etapie potwierdzania informacja o zagrożeniu przekazywana jest wyłącznie osobom wskazanym przez koordynatora działań** (organizatora imprezy/osobę przez niego upoważnioną), które następnie zobowiązane są do zachowania dyskrecji podczas prowadzonych czynności potwierdzających jego wystąpienie.
3. **Polecenie potwierdzenia informacji o zagrożeniu przekazywane jest za pośrednictwem obsługi portierni/CKD lub osobiście przez koordynatora działań** (organizatora imprezy/osobę przez niego upoważnioną).

4. **Do potwierdzenia informacji o zagrożeniu** koordynator działań (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona) może również wykorzystać:
 - a) wyznaczonych pracowników MAKŚ (np. dozór, obsługa techniczna);
 - b) ochronę imprezy.
5. **Ostateczną decyzję** (przed przybyciem służb ratowniczych) o tym czy sytuacja kryzysowa może spowodować zagrożenie dla życia i zdrowia osób znajdujących się na terenie Areny **podejmuje wyłącznie koordynator działań a w przypadku przygotowania i trwania imprezy jej organizator** (osoba przez niego upoważniona).
6. **W przypadku potwierdzenia wystąpienia zagrożenia:**
 - a) **wyjścia ewakuacyjne z Areny są otwierane lub zamykane** (w zależności od potrzeb) oraz zabezpieczane przed wejściem osób niepowołanych przez wyznaczonych pracowników MAKŚ lub ochronę imprezy;
 - b) **wpuszczanie osób na teren Areny** (w tym pojazdów do fosy) **odbywa się wyłącznie za zgodą koordynatora działań** lub organizatora imprezy (osoby przez niego upoważnionej).

1.5 ZABEZPIECZENIE MIEJSCA ZAGROŻENIA

1. **W przypadku ujawnienia miejsca zagrożenia koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona):
 - a) **potwierdza** możliwości wystąpienia zagrożenia;
 - b) **określa** sposób zabezpieczenia miejsca wystąpienia zagrożenia;
 - c) **wyznacza** wstępną strefę zagrożenia z uwzględnieniem wyjść i dróg ewakuacyjnych z zagrożonej części lub całej Areny;
 - d) **przekazuje** (za pośrednictwem obsługi portierni /CKD lub ochrony imprezy) polecenie zabezpieczenia miejsca zagrożenia – sygnał alarmowy „10” w przypadku pracowników MAKŚ.
2. **Zabezpieczeniem** miejsca zagrożenia zajmują się wyznaczeni pracownicy MAKŚ lub ochrony imprezy.
3. **Nadzór nad zabezpieczeniem** sprawowany jest osobiście lub przez pracownika MAKŚ (ochrony imprezy) wyznaczonego przez koordynatora działań (lub organizatora imprezy/osobę przez niego upoważnioną).

1.6 SYGNAŁY ALARMOWE I ZASADY ICH PRZEKAZYWANIA

1. Na potrzeby działań wprowadza się następujące **sygnały alarmowe dla pracowników MAKŚ**:
 - 10 Informacja o wystąpieniu zagrożenia** i konieczności wykonania wyznaczonych przez koordynatora działań czynności określonych w instrukcji.
 - 20 Informacja o przygotowaniu do ewakuacji.**
 - 30 Informacja o uruchomieniu ewakuacji.**
2. **Sygnały alarmowe przekazywane są pracownikom MAKŚ** w przypadku możliwości przeprowadzenia działań związanych między innymi z potwierdzeniem wystąpienia zagrożenia, przygotowaniem i przeprowadzeniem częściowej lub całkowitej ewakuacji hotelu.

3. **W przypadku wątpliwości związanych z autentycznością przekazanego sygnału alarmowego** należy potwierdzić jego wiarygodność (telefonicznie lub osobiście) u koordynatora działań.
4. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) **przekazuje** podległym pracownikom i ochronie **informację o zagrożeniu** (sygnały alarmowe) oraz **polecenia** zgodnie z własnymi ustaleniami.
5. **Sygnał alarmowy dla pracowników MAKS przekazywany jest wyłącznie na polecenie koordynatora działań** przez obsługę portierni/CKD.
6. **Do przekazania sygnału alarmowego** obsługa portierni/CKD wykorzystuje:
 - a) **dostępne środki łączności**;
 - b) w przypadku braku takiej możliwości - **Dźwiękowy System Ostrzegawczego (DSO)**;
 - c) **lub łącznika** (wyznaczonego pracownika MAKS).
7. **W wyjątkowych przypadkach** sygnał jest przekazywany osobiście lub telefonicznie przez koordynatora działań.
8. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) **polecenia dla własnych pracowników oraz ochrony imprezy** przekazuje za pośrednictwem dostępnych środków łączności, w tym wewnętrznej łączności radiowej.

2 EWAKUACJA

2.1 RODZAJE EWAKUACJI

1. **W zależności od stopnia zagrożenia, ewakuacja może być:**
 - a) **całkowita** (z całego budynku Areny);
 - b) **częściowa** (do części budynku Areny nieobjętej zagrożeniem lub z tej części na zewnątrz);

2.2 CZYNNOŚCI POPRZEDZAJĄCE EWAKUACJĘ

1. **W miarę możliwości ewakuacja** całkowita lub częściowa z budynku Areny **powinna zostać poprzedzona czynnościami** mającym na celu przygotowanie do jej przeprowadzenia.
2. **Polecenie przygotowania** do ewakuacji całkowitej lub częściowej przekazywane jest pracownikom MAKS za pośrednictwem **sygnału alarmowego „20”** - na zasadach określonych w **rozdziale 1.6**.
3. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) przekazuje polecenie dotyczące przygotowania budynku do ewakuacji na zasadach określonych w **pkt 4 i 8 rozdziału 1.6**.
4. **Do zakresu działań przygotowujących do ewakuacji należy:**
 - a) **dokonanie analizy dotyczącej ilości osób przewidzianych do ewakuacji** i stopnia trudności związanej z jej przeprowadzeniem;
 - b) **przygotowanie pracowników MAKS (ochrony imprezy) oraz budynku Areny do przeprowadzenia ewakuacji**, w tym:
 - zatrzymanie wind na poziomie 0;
 - otwarcie i zabezpieczenie wyznaczonych wyjść ewakuacyjnych **przed wejściem** osób z zewnątrz;

- zamknięcie wjazdu do fosy.
 - c) **sprawdzenia dróg i wyjść ewakuacyjnych pod względem ich drożności.**
 - d) **zapewnienie wsparcia podczas ewakuacji ze strony wyznaczonych pracowników MAKS (ochrony imprezy);**
 - e) **przygotowanie infrastruktury technicznej Areny do pozostawienia jej bez obsługi.**
5. **Wpuszczanie osób do budynku Areny** odbywa się wyłącznie za zgodą koordynatora działań/organizatora imprezy (osoby przez niego upoważnionej).

2.3 SYGNAŁ ALARMOWY I KOMUNIKAT O ZARZĄDZENIU EWAKUACJI

1. **W przypadku wystąpienia zagrożenia decyzję o ewakuacji podejmuje wyłącznie koordynator działań** (lub organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona) - samodzielnie lub w uzgodnieniu z przybyłym na miejsce dowódcą sił ratowniczych:
 - a) **Policji** – w przypadku ujawnienia ładunku wybuchowego lub groźby użycia broni;
 - b) **Straży Pożarnej** – w przypadku ujawnienia niebezpiecznej przesyłki.
2. **Polecenie przeprowadzenia ewakuacji** przekazywane jest pracownikom MAKS za pośrednictwem **sygnału alarmowego „30”** - na zasadach określonych **w rozdziale 1.6.**
3. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) przekazuje polecenie dotyczące uruchomienia ewakuacji na zasadach określonych **w pkt 4 i 8 rozdziału 1.6.**
4. **Sygnał alarmowy dla pracowników MAKS i ochrony imprezy** poprzedza (w miarę możliwości) przekazanie komunikatu o rozpoczęciu ewakuacji.
5. **W sytuacjach nagłych komunikat** nie musi być poprzedzony sygnałem alarmowym.
6. **Komunikat o zarządzeniu ewakuacji przekazywany jest przy użyciu Dźwiękowego Systemu Ostrzegawczego (DSO)** przez obsługę portierni (CKD).
7. **W przypadku braku możliwości nadania komunikatu za pośrednictwem systemu DSO** do jego przekazania należy wykorzystać wyznaczonych pracowników MAKS (ochronę imprezy).

2.4 ORGANIZACJA EWAKUACJI W BUDYNKU

1. **Za właściwą organizację ruchu ewakuowanych** w całym budynku odpowiedzialny jest koordynator działań (lub organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona).
2. **Wszyscy pracownicy MAKS (ochrony imprezy) zobowiązani są** znać lokalizację wyjść ewakuacyjnych z Areny oraz rejonu zbiórki ewakuowanych (głównego i zapasowego).
3. **Ewakuację należy prowadzić w sposób zorganizowany**, po oznakowanych drogach ewakuacyjnych i przy wykorzystaniu wyznaczonych wyjść ewakuacyjnych.
4. **Podczas ewakuacji należy zachować spokój i opanowanie, aby nie dopuścić do powstania paniki.**
5. **Ewakuacji nie podlega mienie**, w przypadku krótkiego czasu na jej przeprowadzenie dotyczy to również samochodów pozostawionych na parkingu w fosie i parkingach zewnętrznych (znajdujących się w strefie zagrożenia).
6. **W przypadku wystąpienia takiej konieczności wprowadza się zmianę zasad ewakuacji.**

7. **W ramach działań dynamicznych zmiany wprowadzane są bezpośrednio w trakcie ewakuacji**, poprzez między innymi kierowanie, przez osoby upoważnione, ruchem ewakuowanych z wyłączeniem zagrożonych klatek schodowych lub dróg i wyjść ewakuacyjnych.
8. **Przewidziane do użycia wyjścia ewakuacyjne z budynku** powinny zostać otwarte i zabezpieczone.
9. **Osoby odpowiedzialne za ewakuowane rejony budynku nadzorują ruch ewakuowanych na ciągach ewakuacyjnych**. W szczególności w rejonie klatek schodowych i wyjść ewakuacyjnych oraz opuszczają budynek, jako ostatni, po sprawdzeniu czy wszyscy opuścili pomieszczenia objęte ewakuacją.
10. **Wpuszczanie osób na teren Areny** (w tym pojazdów do fosy) **odbywa się za zgodą koordynatora działań** lub organizatora imprezy/osoby przez niego upoważnionej.
11. **Osoby opuszczające pomieszczenia biurowe**, których są użytkownikami zabezpieczają w miarę możliwości w dostępny sposób dokumentację, na której pracowali, wyłączają urządzenia elektryczne, pozostawiają drzwi od pomieszczenia zamknięte na klucz (klucz zostaje w zamku) i wyznaczoną drogą ewakuacji opuszczają budynek.

2.5 ORGANIZACJA EWAKUACJI PO OPUSZCZENIU BUDYNKU

1. **Do obowiązku pracowników MAKS (ochrony imprezy) odpowiedzialnych za poszczególne wyjścia ewakuacyjne należy kierowanie wszystkich opuszczających budynek do wyznaczonego miejsca zbiórki oraz przypominanie o zachowaniu szczególnych środków ostrożności przy przejściu do niego.**
2. **Pracownicy MAKS po opuszczeniu budynku udają się na miejsce zbiórki**, gdzie oczekują na dalsze dyspozycje.
3. **Na miejsca zbiórki ewakuowanych pracowników MAKS** wyznaczony został trawnik na wysokości wejścia nr 1.
4. **W trakcie trwania imprezy miejsca zbiórki wskazywane są przez organizatora/osobę przez niego upoważnioną.**
5. **Lokalizacja zastępczego miejsca zbiórki będzie przekazywana:**
 - a) w ramach przekazywania sygnału o uruchomieniu ewakuacji **lub**;
 - b) na bieżąco w ramach prowadzonych działań.
6. **W przypadku rannych lub nieobecności osoby ewakuowanej podlegającej ewakuacji należy o tym fakcie niezwłocznie powiadomić koordynatora działań** (organizatora imprezy/osobę przez niego upoważnioną), który niezwłocznie przekazuje otrzymaną informację dowódcy sił ratowniczych (Policji, Straży Pożarnej).
7. **Po zakończeniu działań dowódca sił ratowniczych przekazuje obiekt do użytkowania koordynatorowi działań** (lub organizatorowi imprezy/osobie przez niego upoważnionej).
8. **Powrót do Areny** odbywa się na polecenie koordynatora działań (organizatora imprezy/osoby przez niego upoważnionej) przekazane wyznaczonym pracownikom MAKS (pracownikom ochrony).
9. **W trakcie przygotowania lub trwania imprezy zadania określone w rozdziale 2 realizowane są przez organizatora imprezy/osobę przez niego upoważnioną za pośrednictwem ochrony i wyznaczonych pracowników MAKS (dozór, obsługa techniczna).**

3 ZAGROŻENIE BOMBOWE

3.1 ZAGADNIENIA OGÓLNE

1. **Zagrożenia bombowe w budynku Areny lub na terenie bezpośrednio przyległym do niego**, może wystąpić w formie:

- a) **otrzymania informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego:**

*W tym przypadku, ponieważ nie ma bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia (ładunek wybuchowy nie został zlokalizowany) **decyzję o przeprowadzeniu sprawdzenia lub zarządzeniu ewakuacji podejmuje wyłącznie koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona).*

W przypadku braku zgody na ewakuację Areny (przekazanej ustnie, a następnie potwierdzonej pisemnie w formie oświadczenia) rola Policji ogranicza się do uzgodnienia przez dowódcę grupy minersko -pirotechnicznej z koordynatorem działań (organizatorem imprezy/osobą przez niego upoważnioną) zakresu prowadzonych działań sprawdzających budynek i na terenie przyległym do niego.

- b) **znalezienia ładunku wybuchowego:**

*W przypadku zlokalizowania ładunku wybuchowego (w związku z możliwością wystąpienia zagrożenia dla życia lub zdrowia) **decyzję o zarządzeniu ewakuacji i jej zakresie podejmuje w pierwszej fazie koordynator działań (organizator imprezy), a w przypadku ujawnienia po przybyciu sił Policji - dowódca grupy minersko - pirotechnicznej w uzgodnieniu z koordynatorem działań** (organizatorem imprezy/osobą przez niego upoważnioną).*

*Wskazany dowódca wyznacza właściwą strefę zagrożenia oraz, **jeżeli ewakuacja nie została przeprowadzona przed przybyciem Policji**, określa w uzgodnieniu z koordynatorem działań sposób opuszczania części lub całości Areny podczas ewakuacji oraz ewentualną lokalizację zastępczego rejonu zbiórki ewakuowanych.*

3.2 DZIAŁANIA SPRAWDZAJĄCE

1. **Koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona), **w celu uwiarygodnienia informacji o podłożeniu ładunku wybuchowego może polecić z zachowaniem szczególnych środków ostrożności** przeprowadzenie działań sprawdzających na terenie całej lub części Areny.
2. **Koordynator działań polecenie przeprowadzenia sprawdzenia** przekazuje pracownikom MAKŚ za pośrednictwem **sygnału alarmowego „10”** - na zasadach określonych w **rozdziale 1.6**.
3. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) przekazuje polecenie dotyczące przeprowadzenia sprawdzenia na zasadach określonych w **pkt 4 i 8 rozdziału 1.6**.
4. **Koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona) **przekazuje informacje dotyczące zakresu prowadzonych działań sprawdzających** i każdorazowo przypomina **zasady ich prowadzenia określone w pkt 7 rozdziału**.
5. **Koordynator** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona) **kieruje zleconymi działaniami do momentu przybycia sił Policji**.
6. **W pierwszej kolejności sprawdzeniu podlegają:**
 - a) **miejsca wskazane przez zgłaszającego o podłożeniu ładunku wybuchowego;**
 - b) **drogi i wyjścia ewakuacyjne;**

- c) **miejsca ogólnodostępne**, w szczególności: korytarze, klatki schodowe, parkingi, toalety oraz kosze na śmieci.
7. **Prowadząc działania sprawdzające, należy zwracać uwagę na:**
- a) **przedmioty**, rzeczy, urządzenia, paczki itp., których obecność w danym miejscu jest nieuzasadniona;
 - b) **ślady przemieszczenia** elementów wyposażenia;
 - c) **zmiany w wyglądzie zewnętrznym przedmiotów**, rzeczy, urządzeń, które poprzednio znajdowały się w pomieszczeniach oraz emitowane z nich sygnały (np. świejące elementy elektroniczne, dźwięki mechanizmów zegarowych itp.).

3.3 ZABEZPIECZENIE MIEJSCA ZNALEZIENIA ŁADUNKU WYBUCHOWEGO

1. **Ładunek wybuchowy może zostać ujawnione między innymi w ramach działań sprawdzających** opisanych w rozdziale 3.2. Jeżeli ujawnienie nastąpiło w innych okolicznościach w miarę możliwości informację o wystąpieniu zagrożenia należy potwierdzić przed podjęciem jakichkolwiek działań.
2. **Zlokalizowanych urządzeń**, których w ocenie pracowników MAKS (ochrony imprezy) przedtem nie było, a zachodzi podejrzenie, że może to być ładunek wybuchowy, **w żadnym wypadku nie wolno dotykać!**
3. **Ostateczną decyzję** (przed przybyciem Policji) o tym czy sytuacja kryzysowa może spowodować zagrożenie dla życia i zdrowia osób znajdujących się na terenie Areny **podejmuje wyłącznie koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona).
4. **Koordynator działań** polecenie zabezpieczenia miejsca zagrożenia przekazuje pracownikom MAKS za pośrednictwem **sygnału alarmowego „10”** - na zasadach określonych **w rozdziale 1.6.**
5. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) przekazuje polecenie dotyczące zabezpieczenia miejsca zagrożenia na zasadach określonych **w pkt 4 i 8 rozdziału 1.6.**
6. **W przypadku potwierdzenia wystąpienia zagrożenia:**
 - a) **wyjścia ewakuacyjne Areny są otwierane lub zamykane** (w zależności od potrzeb) oraz zabezpieczane przed wejściem osób niepowołanych;
 - b) **wpuszczanie osób do budynku Areny** (pojazdów do fosy) **odbywa się za zgodą koordynatora działań** (organizatora imprezy/osoby przez niego upoważnionej).
7. **Ponadto koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona):
 - a) **określa sposób zabezpieczenia** miejsca wystąpienia zagrożenia;
 - b) **wyznacza wstępną strefę zagrożenia** z uwzględnieniem wyjść i dróg ewakuacyjnych z zagrożonej części lub całej Areny.
8. **Zabezpieczeniem miejsca zagrożenia** zajmują się wyznaczeni pracownicy MAKS /ochrona imprezy.
9. **Nadzór nad zabezpieczeniem sprawowany jest** przez pracownika MAKS (lub ochrony imprezy) wyznaczonego przez koordynatora działań (organizatora imprezy/osobę przez niego upoważnioną).

3.4 WSPÓŁPRACA Z POLICJĄ

1. **Koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona) **przekazuje przybyłemu na miejsce zdarzenia dowódcy sił Policji** informacje dotyczące:
 - a) faktycznego i potencjalnego zagrożenia;
 - b) dokładnej lokalizacji podejrzanego ładunku/urządzenia wybuchowego;
 - c) obszaru wstępnej strefy zagrożenia;
 - d) obecności na miejscu zdarzenia służb ratowniczych;
 - e) ilości osób przewidzianych do ewakuacji;
 - f) miejsc zbiórki ewakuowanych i dróg dojścia do nich;
 - g) możliwości dojazdu do miejsca zdarzenia.
2. **Dowódca grupy pirotechnicznej po przybyciu do budynku Areny:**
 - a) **przejmuje kierowanie działaniami** dotyczącymi neutralizacji ładunku wybuchowego;
 - b) **wyznacza ostateczną strefę zagrożenia.**
3. **Na polecenie dowódcy grupy pirotechnicznej koordynator podejmuje decyzję o ewakuacji**, o ile wcześniej sam jej nie zarządził.
4. **Sprawdzenie pomieszczeń, w tym z ograniczonym dostępem dokonywane jest po otwarciu i w obecności pracowników MAKS** przybranych do tej czynności lub przy pomocy kluczy lub haseł dostępu przekazanych przez koordynatora działań (lub wyznaczonego pracownika MAKS w ramach zabezpieczenia imprezy) dowódcy grupy pirotechnicznej.
5. **Po zakończeniu działań** dowódca kierujący zabezpieczeniem pirotechnicznym przekazuje protokołarnie koordynatorowi (organizatorowi imprezy/osobie przez niego upoważnionej) budynek Areny.
6. **Pracownicy wyznaczeni do współpracy z Policją w trakcie sprawdzenia pirotechnicznego budynku muszą wyrazić na to zgodę.**

4 ZAGROŻENIE BIOTERRORYSTYCZNE

4.1 ZADANIA SŁUŻB RATOWNICZYCH

1. **Państwowej Powiatowej Inspekcji Sanitarnej:**
 - a) prowadzenie dochodzenia epidemiologicznego;
 - b) podjęcie decyzji o poddaniu badaniu laboratoryjnemu lub utylizacji próby/ przesyłki uprzednio zabezpieczonej przez Straż Pożarną;
 - c) podjęcie decyzji o częściowej lub całkowitej izolacji budynku;
 - d) dostarczenie próby/ przesyłki do badania lub utylizacji.
2. **Państwowej Straży Pożarnej:**
 - a) wyznaczenie ostatecznej strefy zagrożenia;
 - b) zarządzenie częściowej lub całkowitej ewakuacji z części budynku nieobjętej zagrożeniem;
 - c) zabezpieczenie i pakowanie materiałów potencjalnie niebezpiecznych;

d) zabezpieczenie terenu przez rozprzestrzenianiem się zagrożenia.

3. **Policji:**

- a) izolowanie zewnętrzne budynku;
- b) zabezpieczenie ewakuacji osób, które opuściły budynek;
- c) zapewnienie utrzymania bezpieczeństwa i porządku publicznego w rejonie działań;
- d) ochrona pozostawionego mienia.

4.2 IDENTYFIKACJA NIEBEZPIECZNEJ PRZESYŁKI

1. **Przesyłka może zostać uznana za niebezpieczną, jeżeli:**

- a) na jej powierzchni znajduje się podejrzana substancja (np. proszek, puder, żel lub inne substancje);
- b) jest nadmiernie oklejona taśmą;
- c) charakteryzuje się nienaturalnym zapachem lub przebarwieniem.

2. **W przypadku uznania przesyłki za niebezpieczną pracownik powinien:**

- a) nie otwierać przesyłki;
- b) o ile wielkość przesyłki na to pozwoli należy umieścić ją w plastikowym worku szczelnie zaklejając, następnie całość umieścić w drugim worku plastikowym i ponownie dokładnie zakleić;
- c) nie przemieszczać przesyłki, pozostawić ją w jednym miejscu;
- d) zabezpieczyć pomieszczenie przed dostępem innych osób, wyłączyć klimatyzację;
- e) **powiadomić o zagrożeniu** - na zasadach określonych w rozdziale 1.3.;
- f) pozostać na miejscu zdarzenia do momentu przybycia służb ratowniczych tj.: Policji, Straży Pożarnej, Inspekcji Sanitarnej.

3. **W przypadku, gdy przesyłka została otwarta i stwierdzono, że zawiera podejrzaną substancję w formie stałej lub płynnej pracownik powinien:**

- b) rozsypanej substancji nie wąchać, nie zdmuchiwać, nie zgarniać;
- c) przykryć rozsypaną lub rozlaną substancję i nie usuwać przykrycia do chwili przybycia specjalistycznych służb;
- d) nie powodować ruchu powietrza w pomieszczeniu, pozamykać okna, wyłączyć klimatyzację oraz wszelkie urządzenia elektryczne;
- e) nie opuszczać pomieszczenia, uniemożliwić dostęp innym osobom;
- f) dokładnie umyć ręce, o ile w pomieszczeniu istnieje taka możliwość;
- g) unikać kontaktu rąk z twarzą;
- h) **powiadomić o zagrożeniu** - na zasadach określonych w rozdziale 1.3.;
- i) pozostać na miejscu zdarzenia do momentu przybycia służb ratowniczych tj.: Policji, Straży Pożarnej, Inspekcji Sanitarnej.

4.3 ZABEZPIECZENIE MIEJSCA ZDARZENIA

1. **Koordynator działań** polecenie zabezpieczenia miejsca zagrożenia przekazuje pracownikom MAKS za pośrednictwem **sygnału alarmowego „10”** - na zasadach określonych w rozdziale 1.6.
2. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) przekazuje polecenie dotyczące zabezpieczenia miejsca zagrożenia na zasadach określonych w pkt 4 i 8 rozdziału 1.6.
3. **Miejsce ujawnienia przesyłki** należy niezwłocznie wygrodzić i zabezpieczyć przed dostępem osób postronnych, w tym celu **koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona) **wyznacza wstępną strefę zagrożenia**.
4. **W szczególności zabrania się:**
 - a) wchodzenia do pomieszczeń lub części Areny, w której ujawniono przesyłkę;
 - b) stykania się z ludźmi, którzy tam przebywali.
5. **W celu właściwego zabezpieczenia strefy zagrożenia zaleca się m. in.:**
 - a) zamknięcie przejść prowadzących do miejsca zagrożenia;
 - b) oznaczenie w przypadku korytarza czy klatki schodowej miejsca zagrożenia taśmą ostrzegawczą.
6. **Zabezpieczeniem strefy zagrożenia** zajmują się wyznaczeni pracownicy MAKS (lub ochrona imprezy) nadzorowana przez koordynatora działań (organizatora imprezy/osobę przez niego wyznaczoną).

4.4 IZOLOWANIE BUDYNKU

1. **Koordynator działań** polecenie izolowania części lub całego budynku przekazuje pracownikom MAKS za pośrednictwem **sygnału alarmowego „10”** - na zasadach określonych w rozdziale 1.6.
2. **Organizator imprezy** (osoba przez niego upoważniona) przekazuje polecenie izolowania części lub całego budynku na zasadach określonych w pkt 4 i 8 rozdziału 1.6.
3. **W przypadku zarządzenia izolacji określonej części lub całego budynku należy zabezpieczyć** na polecenie **koordynatora działań** (organizatora imprezy/osoby przez niego upoważnionej) przy wykorzystaniu wyznaczonych pracowników MAKS lub ochrony imprezy **wskazane wyjścia ewakuacyjne z zagrożonej części lub całego budynku** – wszystkie działania w tym zakresie nadzoruje dowódca sił Straży Pożarnej.
4. W przypadku rozprzestrzenienia się zagrożenia niebezpieczną substancją **przedstawiciel Inspekcji Sanitarnej w uzgodnieniu z koordynatorem działań** (organizatorem imprezy/osoba przez niego upoważniona) podejmuje decyzję o izolowaniu części lub całości Areny – powiadamiając o tym przedstawicieli pozostałych sił ratowniczych.

5 GROŹBA UŻYCIA BRONI LUB NIEBEZPIECZNEGO NARZĘDZIA

5.1 POSTĘPOWANIE W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA ZAGROŻENIA

1. **W strefie bezpośredniego zagrożenia:**
 - a) **poddać się woli napastnika**, wykonując jego polecenia bez zbędnej zwłoki;
 - b) **nie należy prowokować wzrostu agresji** napastnika poprzez głośnie zachowanie, gwałtowne przemieszczanie się, ostrzeżenia lub protesty pod ich adresem;
 - c) **w miarę możliwości należy obserwować napastnika**, celem zapamiętania jego rysopisów, ubioru, elementów maskowania, sposobu zachowania i mówienia, rodzaju posiadanej broni oraz innych cech pozwalających na jego identyfikację;
 - d) **należy zapamiętać strefy budynku**, w których poruszał się sprawca, celem ewentualnego ujawnienia i zabezpieczenia śladów.
2. **W strefie bezpośredniego zagrożenia:**
 - a) **poddać się woli napastnika**, wykonując jego polecenia bez zbędnej zwłoki;
 - b) **nie należy prowokować wzrostu agresji** napastnika poprzez głośnie zachowanie, gwałtowne przemieszczanie się, ostrzeżenia lub protesty pod ich adresem;
 - c) **w miarę możliwości należy obserwować napastnika**, celem zapamiętania jego rysopisów, ubioru, elementów maskowania, sposobu zachowania i mówienia, rodzaju posiadanej broni oraz innych cech pozwalających na jego identyfikację;
 - d) **należy zapamiętać strefy budynku**, w których poruszał się sprawca, celem ewentualnego ujawnienia i zabezpieczenia śladów.
3. **Poza strefą bezpośredniego zagrożenia koordynator działań** (organizator imprezy/osoba przez niego upoważniona):
 - a) **realizuje przy wykorzystaniu wyznaczonych pracowników MAKŚ lub ochrony działania mające na celu:**
 - **odizolowanie wstępnej strefy zagrożenia**, wyznaczonej przez koordynatora;
 - **w przypadku wystąpienia takiej konieczności** (do momentu przybycia na miejsce sił Policji) – np. gwałtowna eskalacja zagrożenia, **przekazanie osobom znajdującym poza strefą bezpośrednio zagrożoną informacji o ewakuacji**, bez użycia systemu DSO;
 - **wyprowadzenie osób przebywających w strefie przyległej do miejsca zagrożenia**;
 - **przygotowanie budynku do niezwłocznej ewakuacji** pracowników i uczestników imprezy z rejonów nie objętych zagrożeniem.
 - b) **ustala z dowódcą sił Policji zasady wprowadzenia do budynku grup antyterrorystycznych (szturmowych) oraz organizację ewakuacji z rejonów budynku nie objętych zagrożeniem.**

5.2 POSTĘPOWANIE PO PRZEJĘCIU ZABEZPIECZENIA PRZEZ POLICJĘ

1. **Po przejęciu zabezpieczenia Areny przez Policję dowódca sił biorących udział w działaniach- w uzgodnieniu z koordynatorem działań** (organizatorem imprezy), realizuje zadania dotyczące:
 - a) **zabezpieczenia całego budynku**, ze szczególnym uwzględnieniem strefy bezpośredniego zagrożenia - **dotyczy to również wyjść z budynku.**

- b) **podjęcia decyzji o ewakuacji i jej zakresie;**
- c) **przekazania komunikatu o ewakuacji;** w przypadku, gdy wcześniej to nie nastąpiło – treść komunikatu określa dowódca sił Policji;
- d) **zabezpieczenia wyprowadzania z budynku lub jego zagrożonej części osób tam przybywających;**
- e) **wyznaczenia i zabezpieczenia rejonu zbiórki ewakuowanych.**

Opracował:

Dariusz Majchrzak